

Çoban (Bootes) Takımyıldızı

İlkbahar ve yaz aylarında gökyüzünün en belirgin takımyıldızlarından birisi Çoban (Bootes)'tir. Büyük Ayı Takımyıldızı'nın bitişiğinde yer alan Çoban Takımyıldızı, mitolojide, sık sık onunla birlikte geçer. Bazı uygarlıklarda, bir arabayı çeken adama (Büyük Ayı, genellikle bir kepeceye benzetilmesinin yanında bazı uygarlıklar onu bir el arabasına benzetmişler) diğerlerinde ise kutup bölgesinde bir aynayı kovalayan çobana ya da aveyha benzetilmiştir.

Takımyıldızının en parlak yıldızı olan Arcturus, Yunanca'da "ayıcı" anlamına geliyor. Bu yıldız, eski Yunanlılar için oldukça önem taşıyordu; çünkü, doğuş ve batış zamanlarını, değişen mevsimleri anlamak için kullanılıyordu. Arcturus'un akşamüstü yeniden görünmeye başlaması, ilkbahar mevsiminin habercisi olarak kabul ediliyor.

Arcturus -0.04 kadir parlaklıktadır ve gökyüzünün en parlak 4. yıldızıdır. Arcturus, bir kırmızı devdir. Çıplak gözle ya da daha iyisi bir dürbünle baktığınızda, yıldızın turuncu rengini farkedebilirsiniz.

Arcturus, bir kırmızı dev olmasından dolayı, Güneş'e kıyaslandığında, düşük yüzey sıcaklığına sahiptir. Buna karşın, çapı, Güneş'ininkinin 27 katı kadardır. 36 ışık yılı uzaklıkta yer olan Arcturus, Güneş'in yaydığı enerjinin yaklaşık 100 katını yaymaktadır.

Arcturus Güneş'ten bu kadar büyük ve parlak olmasına karşın, kütleleri hemen hemen aynıdır. Bunun sebebi ise, bu yıldızın, yaşamının son aşamasına gelmiş olmasıdır. Güneş ise henüz, 4.5 milyar yaşında orta yaşlı bir yıldızdır.

Çoban Takımyıldızı, çift yıldızlar bakımından oldukça zen-

Çoban Takımyıldızı, Mayıs ayında akşamları Güneş battıktan sonra kuzeydoğu ufku üzerinde yer alacak.

gindir. Ancak, pek çoğu birbirine çok yakın olan bu yıldızları gözlemek, basit bir dürbünle zordur. İzari, ya da Epsilon (ε) Bootis olarak adlandırılan yıldız, bir bileşeni 2.5, diğeri 4.9 kadir parlaklıklarda, çift yıldızdır. Yıldız, "en güzel" anlamına gelen adını, birisi turuncu, diğeri mavi-yeşil renkteki yıl-

dızlardan almıştır. Bu iki yıldız, orta karar bir dürbünle görebilirsiniz.

Daha kolay bir hedef, Kappa (κ) Bootis'tir. Yine bir çift yıldız olan Kappa Bootis'i bir dürbün yardımıyla birbirinden ayırabilirsiniz.

Gezegenler

Venüs: Mayıs ayında Venüs, akşam gökyüzüne geçiyor. Hava kararmadan battığı için, gezegeni gözlemek biraz zor olacak. Ayın sonlarına doğru biraz daha yükselceği için Güneş battıktan hemen sonra batı ufku üzerinde yer alacak.

Mars: Aslan Takımyıldızı'nda yer alan gezegen, çok iyi konumda. Rengiyle kendini hemen belli eden kırmızı gezegenin parlaklığı ayın başlarında -0.4 kadirken, ayın sonunda azalarak 0.2 kadire düşecek.

Jüpiter: -2.3 kadir parlaklığıyla Oğlak Takımyıldızı'nda yer alıyor. Jüpiter'i gözlemek için, sabahları hava aydınlanmadan hemen önce doğu ufku bakmak gerekiyor.

Satürn: Sabahları, hava aydınlanmaya başladığında, doğu ufku üzerinde gözlenebilir. Ancak, Güneş'e çok yakın olduğu için gözlenmesi zor.

Ay: 6 Mayıs'ta yeni Ay, 14 Mayıs'ta ilk dördün, 22 Mayıs'ta Dolunay, 29 Mayıs'ta son dördün evrelerinde olacak.

15 Mayıs 1996 Saat 22⁰⁰'de gökyüzünün genel görünüşü